

N:o 11.

Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS.
Expedition: Klara V. Kyrkog. 21.

Stockholm den 1 Juni 1887.

Pris: Helt år 5 kr., halft 3 kr. Lösnr 25 öre. Årg. 7.
Bilaga 50 öre. Annonspri 10 öre petrad.

Stephen Heller

efter Louis Köhler.*

Emellan Mendelssohn—Schumann och deras skola, hvilka framtråda i åtskilliga konstnärgrupper, förekommer såsom en intressant episod i pianomusikens historia en allenastående konstnär, som ej sluter sig till någon särskildt, men likväl har gemenskap med många andra komponister och som skapat en egenartad och dock allmänt förstådd musik; denne konstnär »för sig» är Stephen Heller.

Stephen Heller föddes i Pest d. 15 maj 1814; hans fader, som derstädes jemte sin sysselsättning i en fabrik meddelade undervisning i matematik, ville att hans son skulle egna sig åt rättsvetenskapen och insatte honom tidigt i ett katolskt gymnasium. Den första musikundervisningen erhöi gossen, utan tanke på att sträfv till något högre mål, af en fagottblåsare Meixner, som var anställd vid en militärmusikkår; men då man förnam hvilken lust han hade till musik, öfverlemnades hans ledning åt stadens förnämste musiklärare, domkördirigenten Fr. Bräuer, hvarefter han gjorde så stora framsteg, att han snart kunde uppträda offentligt. Konserter i B af Dussek för 2 pianon, föredragen tillsammans med

* Ur hans efterlemnade skrifter.

hans lärare, utgjorde hans första debut, hvilken utföll så väl, att man lät gossen oftare uppträda och beslöt att låta honom egna sig åt musiken. För detta ändamål sändes Stephen till Wien och anförtröddes åt den mycket ansedde musikläraren Anton Halm, som snart upptäckte sin lärjunges djupt musikaliska natur.

I Wien gjorde Stephen Heller så betydande framsteg i pianospelet, att han under år 1826, alltså 12 år gammal,

och under följande året gaf flere konserter; på sin andra konsert debuterade han första gången med en egen komposition, som väl fann publikens, men ej kritikens bifall. Af sin far, som nu hade sina egna planer med honom, återkallades han till Pest 1828 och fann der hos sina lätt antända landsmän en entusiastisk publik, som betraktade hans konsertföredrag som verkliga underverk. Fadern företog nu med honom den första konstresan genom

Ungern öfver Krakau till Warschau, der vintern tillbragtes, hvarpå kosan ställdes vidare till Breslau, Dresden, Leipzig, Braunschweig och Hamburg, der under påföljande vinter tre konserter gäfvos. Från denna tid härstammar Stephen Hellers första offentliggjorda verk.

Heller hade fortsatt sina pianostudier så flitigt, att han bragte dem hän ända till tolf timmars arbete dagligen, och efter sin spekulative faders önskan öfvade han företrädesvis ytliga konsertstycken; endast undantagsvis fick han sysselsätta sig med rena konstverk, sådana hvartill den unge virtuosen kände sig dragen med oemotståndlig lust, eller att följa sin håg för komposition. Hans far ville ej höra talas om något sådant, han ville endast uppfostrasonen till en effektgörande virtuos, och afhöi honom därför ifrån all tidsödande beröring med verden och

Stephen Heller.

sällskapslivet, äfven från allt umgänge med konstnärer, för att ej utsätta honom för inflytandet af »skadliga opraktiska idéer», och på detta sätt beherskade han sonen helt och hållet samt kunde leda honom efter sin vilja. Vidare drogo de nu konserterande till Kassel och Frankfurt a. M. (der Stephen lärde känna Ferd. Hiller) och anlände till Augsburg. Men nu stodo ynglingens krafter ej längre bi; här måste han söka läkarevård och lemnades under beskydd af en konstläskande väninna för att någon tid under hennes goda omvårdnad hvila ut, medan fadern ensam återvände till Pest. Nu fick Heller behöfligt lugn och ledighet att efter sitt hjertas begär lefva för konsten och njuta af ett upplifvande umgänge med konstens idkare och vänner. Bland de senare gjorde han i Augsburg bekantskap med greffe Fugger, en fint bildad konstvän, som snart genomskådade den unge konstnärens väsen och de förhållanden han haft att kämpa med samt stälde till hans förfogande alla sina poetiska och musikaliska skatter. All den tid Heller nu hade öfrigt, efter de lektionstimmarna han för bestridande af sina lefnadskostnader måste gifva, nyttjade han till att fördjupa sig i de store skaldernas och tonsättarnes verk.

Fri ifrån den faderliga uppsigten utspann Heller den lyckliga tiden i Augsburg, der utom konsten äfven en ömmare bøjelse fängslade hans hjerta, till ett uppehåll af flera år, hvilka utgjorde en fruktbringande lefnadsepok i hans konstnärliga utvecklingshistoria.

Vid denna tid begynte i Leipzig Robert Schumann sin verksamhet såsom redaktör för »Neue Zeitschrift für Musik» och äfven som komponist. Om Hellers egenskaper såsom komponist hade väl Schumann ingen kunskap, då endast ett par verk af honom utkommit; det i tidsskriften uttalade intresset för det nya som kunde räknas till den rena konsten föranledde då Heller att sända Schumann några nyss tillkomna kompositioner i manuskript: op. 7 (»Drei Impromptus») och op. 8 (»Scherzo») samt straxt derefter äfven op. 9 (»Sonate»). Schumann sympatiserade genast med dessa verk, så att han uttalade sig med varma loford öfver dem och förmedlade deras utgifvande hos Kistner.

Emellertid längtade Heller efter större verksamhet. Återkommen från ett besök i hemmet, sammanträffade han 1837 med Kalkbrenner, som gaf konsert i Augsburg, och denne ingaf honom lust att resa till Paris. Heller inträffade också der i nov. 1838 och tänkte först att endast tillbringa vintern der. Men trots mångfaldiga umbäranden och missträkningar kunde han (nu 24 år gammal) icke slita sig från Paris; denna stad, som man då kunde kalla det europeiska sällskapslivets puls, fjettade hans själ och hans fantasi för hela lifvet. Han skrifver själf härom: »Denna lifvets fullkomliga obundenhet, dessa fria åsikter i alla riktningar, denna verldsborgeliga tolerans, som bedömer hvarje egenhet, hvarje bizarreri med öfverseende och en viss grazie i själ och hjerta, och ej

fordrar något annat tillbaka än samma tolerans och öfverseende; alla dessa oskattbara företräden, tillhörande en fin societet, hvilken under århundraden arbetat på att polera sig själf, äfvensom möjligheten att ensam kunna lefva midt i den brusande verldsströmmen — än det ena, än det andra håller mig sedan så lång tid tillbaka fast i Paris.» — En så fördomsfri blick hade Heller för en stad, der han obekant och öfvergifven led nöd, ty hvarken lärjungar eller förläggare uppmärksammade den allvarlige tysken, hvars redan utgifna kompositioner hos den ytliga franska publiken endast förmådde väcka antipati. Ändock måste konstnären foga sig efter denna publiks fordringar för att kunna existera. Sålunda gjorde han det samma som så många andra tvungits till. Han skref några lätta undervisningskompositioner (han kallade dem sina travaux forcés), hvilka dock i förläggarnes ögon hade allt för ringa betydelse och utsigt till framgång; de begärde något ännu mera ytligt och gjorde Heller den förebräelsen att han var för god för mängden. Hans vän Hallé från Hagen, en i Paris mycket aktad pianospelare, föredrog offentligt, i afsigt att göra kritiken och förläggarna uppmärksamma på Heller, en af dessa kompositioner: op. 23 »Caprice symphonique», ett stycke som dock ej förmådde fängsla publiken och ej heller passar för konsertsalen. Då förläggaren Moritz Schlesinger gjorde Heller det förslag att skriva en komposition för en pianoskola, komponerade Heller under en natt af feberaktig oro en etude som målade en jagt, hvilken företogs till förskingrande af sorgen öfver olycklig kärlek. Detta stycke, hvilket lika litet föll kännarne som förläggaren i smaken, fann bifall hos publiken, blef tryckt särskildt såsom op. 29 (»La chasse») och har inbragt förläggaren mer än hvad komponisten själf någonsin egt.

Sedan Heller under svår nöd afslutat sina »Fem capricer öfver Schubertsånger», op. 33, fick han dem med möda utgifna hos en förläggare i Lyon, hvilken betalade honom 400 frcs i honorar för dem. Dessa kompositioner gjorde lycka, och nu framträdde äfven etuderna op. 16, för hvilka han fick 300 frcs; op. 45, 46, 47, hvilka omfattade 80 etuder, inbragte komponisten 2,600 frcs. Andra häftet af op. 47 skref Heller medan februari-revolutionen (1848) under kanondunder rasade på gatorna i Paris, hvilket bevisade Hellers inätvända natur, då han under sådana förhållanden kunde skapa så täcka och lekande stycken som dessa. Den musikaliska verlden har skäl att vara tacksam för den vinst hon dragit af Hellers eländiga ställning: hon tvang en äkta konstnär att på gediget sätt verka för höjande af den då mycket lågt stående undervisningslitteraturen.

Det bedröfliga tillståndet efter revolutionen nödgade Heller att för en tid lemna Paris; han tog då sin tillflykt till London, der konstnären snart blef aktad och eftersökt.

Under årens lopp fattade Hellers kompositioner allt mera fast fot hos publiken

och han var ej vidare nödsakad att foga sig efter förläggares och köparens kapriser, tvärtom hade de senare funnit särdeles intresse i just de egenskaper, hvilka förr voro till hindern för spridningen af Stephen Hellers musik. Då han nu lefde i de bästa förhållanden, kunde han heft och hållet egna sig åt sin sånggudinna, och, såsom han mest tyckte om, ensam och obunden, helt och hållet följa hennes ingifvelser. Hans biograf Moritz Hartmann, (i »Bilder und Büsten»), säger i afseende härpå: »Han sjunger för sig själf, han skrifver för sig själf; han gör sin musik efter som det faller sig, un peu partout, ute, inne i staden, på fälten, i regn och solsken; han känner sig inspirerad, sätter sig vid foten af en telegrafstolpe och tror sig sitta i skuggan af en yfvig bok; han stannar der i tjugufyra timmar utan att förtära ett enda grand och undrar hur det kommer sig att det bullrar i magen på honom; om han en morgon toge sig en fru, skulle han om aftonen ha glömt att han vore gift. I detta hänseende är Heller musikens Lafontaine.»

Om Hellers lefnadsmständigheter hör man för öfrigt ganska litet. Merendels helt ensam öfverlemnar han sig åt sina intryck och stämningar, då och då utsändande ett verk, som på förhand kan tillräkna sig musikverldens sympatier. I Paris har han helt och hållet vändt sig ifrån offentligheten, men år 1862 uppträdde han gemensamt med sin vän, den klassiske pianisten Hallé, flere gånger i England och särskildt i London, och gjorde lycka på dessa konserter. — Då Heller var 72 år gjordes en offentlig insamling till den behöfvande konstnären — en för hans vänner smärtsam omständighet.

Heller står såsom musiker på det moderna efterklassiska område, som man plägar begynna med tiden straxt efter Beethoven, som afslutas med Schumann—Mendelssohn, och efter hvilken den nytyska musiken vidtager. Hufvudklassikerna från Palestrina till Bach, från Bach till Haydn, och från Haydn till Beethoven hafva bildat sina epoker; i hvarje sådan skjuter ett friskt lif fram med högre utbildning än det föregående. Så grönskade och blomstrade det äfven efter Beethoven öfverallt omkring sjelfva hufvudstammarna: Weber, Spohr, Onslow, Marschner, vidare slutet af Hummel—Moscheles' period och så de stora virtuosernas glanstid, på hvilka följde Mendelssohn, och Schumann.

Denna nya emellan storheterna uppväxande generation tillhör Stephen Heller. Det klassiska och nyromantiska förbinder sig här till ett konstlif, närmast tillegnande sig de äldre formerna med deras logiskt-motiviska genomföringssätt, med deras utpregladt stiliserade arkitektonik, men som utfylles med innehållet af hans eget friska själslif.

I denna klassiskt-nyromantiska verld är Stephen Heller såsom en ö, hvilken, afskild från alla andra, visar en säregen natur i sina produkter, de der likväl sluta sig till de allmänt bekanta typerna, barn af samma himmelsstreck, samma nationali-

tet, och röjande samma klimatiska inflytelser. Detta skall hvarje kännare af de Hellerska kompositionerna finna, då han gör sig denna frågan: till hvem sluter sig Heller? till hvilken grupp af tonsättare kan man räkna honom? Han hör till ingen och dock till alla. Men deruti må märkas, att han icke (så som så många andra) endast uppgår i det allmänna konstnärsväsendet, utan just i detta framstår såsom en särskild typ, en originel karaktär . . .

Det händer stundom den snillrike att han någon gång är snillefattig; hans fonder äro ej rörliga, tankeguld det ligger formlost i skötet af den ursprungliga naturen. Liksom den flyktande millionären, som ej kunde komma öfver färjan emedan han ej egde den lilla slant af landets mynt, som skulle erläggas för öfverfarten, så händer det i likhet med andra konstnärer äfven Stephen Heller, att den färdiga idéen felas honom eller att den påbegynte ej vidare vill utveckla sig. I sådana fall (då vid musikspinnandet den sköra tråden lätt brister), plär Heller skapa en musik af rent yttre sammansättning, utan lif, liksom en trångbröstad musik med kortandade rytmer.

Men hvad vilja sådane någon gång förekommande färglösa aquareller och pinligt sammanbragta pennteckningar säga emot de lifsvarma färgmättade målningar sådana som t. ex. hans »Wanderstunden», op. 80 (2 häften) och i all synnerhet karakterstyckena op. 86 »In Walde» (4 häften), företrädesvis n:o 2 i E- och n:o 3 i Ass-dur och fortsättningen deraf op. 128 (4 häften). Här fläktar den gröna skogens balsamiska doft emot oss, och vårt eget hjerta stämmer in i den sång Heller sjunger för oss. — »Spaziergänge eines Einsamen» op. 78 och 89 (2 och 3 häften), framvisa till en del mera utförda fantasibilder af psykologiskt intresse; ett vexlande känslolif drager här likt ett panorama förbi våra ögon. Bland Hellers öfriga till ett och ett halft hundratal uppgående kompositioner nämna vi, med förbigående af de mest kända: etuderna, hans »Notenbuch für Klein und Gross», op. 138, »Blumen, Frucht und Dornenstücke», op. 82, Preludierna, op. 81 (de mest bekanta) och 117 samt de mindre kända »Préludes, composées pour Mme Lilli», af hvilka vi i den med nästa nummer följande musikbilagan skola meddela ett af de mest karakteristiska.

Teaterfrågan och Riksdagen.

I en morgontidning af d. 25 Maj fingo vi den upplysningen, att statsutskottets andra utgiftsafdelning bland mera viktiga ämnen äfven behandlat teaterfrågan och dervid kommit till det slut, att *någon rubbning i teaternes verksamhet nu icke vore tillräddig*, utan att anslagen till dem böra utgå för nästa år till samma belopp och under samma villkor, som för det innevarande — detta under förhoppning att teaternes framtida verksamhet och byggnadsfrågan måtte utredas till nästa riks-

dag. Naturligtvis skulle i följd häraf planen till Dramatiska teaterns uthyrande ha förfallit, och vi glädde oss uppriktigt åt denna utgång af frågan i enlighet med vår i denna tidning förut motiverade åsigt. Emellertid tog utskottet in pleno redan d. 26 Maj teaterfrågan hastigt och lustigt under behandling med helt annat resultat, såsom man kan se af det följande. Statsutskottet beslutar nämligen hemställa att riksdagen må

a) besluta att icke bevilja det äskade reparationsanslaget till Stora teatern (28,820 kronor);

b) under villkor att Stockholms stad eller andra, eller Stockholms stad i förening med andra, under ett år från 1 Juli 1887 med 50,000 kronor deltaga i kostnaderna för de k. teaternes verksamhet dels medgifva att teaterverksamheten å vare sig båda teatern eller endast Stora teatern får fortgå spelåret 1887—88, dels dertill uppföra till oförändradt belopp hittills varande anslag 60,000 kronor äfvensom ett kreditiv å 15,000 kronor, i fall detta anslag jemte konungens bidrag, de ofvannämde 50,000 och teaternes egna inkomster icke räcka till; samt

c) medgifva k. m:t rätt att under spelåret 1/1887—1/1888 på arrende upplåta Dramatiska teatern med tillhörande material åt personer, som på ett konstnärsvärdigt sätt der uppehålla den dramatiska verksamheten, med skyldighet för dem att mot viss ersättning och begagnande af Stora teaterns materiel å densamma uppföra större skådespel.

Ur den motivering som föregår ofvannämnda hemställan vilja vi påpeka några viktigare punkter. Sålunda yttrar sig utskottet:

»Skulle de förslag som utskottet förlägger för riksdagen vinna bifall eller riksdagen för sin del fatta sådana beslut att teaterverksamheten kan under ännu ett spelår uppehållas, *lärer det blifva nödvändigt att det rådrum som derigenom kan vara beredt, användes till utarbete af en bestämd plan för teaterfrågans definitiva lösning.*»

Angående byggnadsfrågan heter det:

»Utan att vilja söka uttala några förutsägelser i hvad mån riksdagens medverkan för att åstadkomma en ny teaterbyggnad kan vara att påräkna, tror dock utskottet det kunna vara af gagn att det yttrar sin uppfattning i detta hänseende.» Det heter derefter: »Staten eger på olika ställen inom Stockholms stads område många värdefulla tomter, af hvilka några skulle vara för en tidsenlig teaterbyggnad synnerligt lämpliga, bland dessa senare förutom norra delen af Kungsträdgården *företrädesvis Stora teaterns nuvarande tomt.*» Vidare säger utsk. »att man kan tänka sig en sådan lösning af frågan, att sistnämnda värdefulla tomt upplåtes till Stockholms stad eller ett konsortium af enskilda för den sceniska konsten särskildt nitiska personer, som mot skyldigheten att uppföra en tidsenlig teaterbyggnad tillgodogöra sig de nu delvis obegagnade fördelar som tomten erbjuder.» I slutet

af motiveringen säges: »Huru härmed *än kan komma att gå och huru olika meningarna än må vara om den ställning staten rätteligen bör intaga till teatern och upprätthållandet af deras verksamhet, så torde svärigen någon mera afsevärd meningsskiljaktighet råda derom att den nuvarande Stora teatern så snart som möjligt borde ersättas af en ny.*»

Vi må vara utskottet tacksamma för att det visat så pass välvilja mot de k. teatern som denna hemställan till riksdagen och motiveringen, hvars hufvudpunkter vi här anför kursiverade, ådagalägga. Det förefaller oss dock som man kunde läsa mellan raderna att utskottet helst skulle önska det staten finge afhända sig kgl. teaterdomänen och slippa vidare taga någon befattning med k. teatern. Meningarna äro nog delade, såsom utskottet säger, om denna sak och derom bära riksdagens förhandlingar vittne, men fråga är om så borde vara. Om det tillkommer staten att göra uppoffringar för vetenskaperna och för *de bildande konsterna*, hvilket ju medgifves, kunna vi ej inse hvarför icke en så vigtig konstart som *den lyrisk-dramatiska* omhuldas på ett densamma betryggande sätt. Utskottet liksom regeringen intresserar sig ju för att *konsten på ett värdigt sätt* uppehålls, och vi kunna ej inse att icke en sådan skyldighet åligger staten. Att då äfven tyra denna konsts framtid och upprätthållande i sin högsta form genom att en oviss och otillförlitlig enskild spekulation öfverlåta att uppbära densamma, anse vi föga värdigt våra statsmakter. Utskottet har mycket rätt uti att en ny tidsenlig teaterbyggnad behöfves, men i *första rummet* skall *teaterverksamheten betryggas*, annars är byggnaden obehöflig, och hvad denna beträffar är dess centrala läge så viktigt, att vi ej kunna förstå hur man kan ifrågasätta Stora teaterns flyttning till annan plats än dess nuvarande. Utskottets villkor att under närmaste tiden en bestämd plan för teaterfrågans definitiva lösning utarbetas underskrifva vi gerna, och hoppas att man energiskt griper sig an dermed.

Såsom vi förut yttrat, kunna vi ej gilla Dramatiska teaterns utarrenderande och att således kgl. teaterdirektionen afstår de nödvändiga krafter som Stora teatern eger till sin disposition i de framtående dramatiska artister, hvilka hittills sorterat under dess styrelse. Vårt påstående att den Dram. teatern icke är någon betungande börda för Stora teatern har i dagarna fått en märklig bekräftelse, i det en tjänsteman inom k. teaterdirektionen utarbetat tabeller öfver Dram. teaterns särskilda finansställning, hvilka visa, att *vår lyriska scen årligen erhållit en ganska betydlig inkomstillökning af Dramatiska teatern.* — Det konsortium af 8 den Dram. teaterns förnämsta artister, hvarmed arrendekontrakt nu är avslutadt, skall i årlig hyra betala endast 15,000 kronor (af hvilken summa konungen betalar hälften för sin loge) och vara skyldigt att ge 30 dramatiska föreställningar

å Stora teatern, men detta mot ersättning. Enär Dram. teaterns spelkvällar under året uppgå till i medeltal 240, så skulle åttendelen af dessa offras åt Stora teatern och ett sådant intrång i konsortiets verksamhet kan ej ske utan ersättning. Då nu medelinkomsten för Stora teatern är 1,393 kr. pr afton, så skulle, om vi antaga den till blott 1,000 kronor och de dramatiska artisterna åtnjuta halfva inkomsten deraf, hela arrendesumman gå åt till ersättning åt dessa för deras uppträdande å St. teatern, och hvad vinst har då lyriska scenen af Dram. teaterns bortarrenderande? Ingen — men gör en stor förlust då de dram. artisterna icke äro disponibla just då kgl. St. teatern kunde behöfva deras biträde vid lyrisk-dramatiska föreställningar, hvilka hädanefter torde blifva omöjliga, enär kgl. teaterstyrelsen ej eger att fritt disponera de enskilda dram. artisterna för verksamheten å St. teatern. Vi kunna alltså på angifna grunder omöjligen inse hvad lyriska teatern skall kunna hafva för vinst af de båda k. teatrarne skilsmessa.

Då emellertid vid teaterfrågans slutbehandling i kamrarne utskottets förslag väl kommer att uppställas såsom proposition gent emot rent afslag af det ifrågasvarande statsunderstödet, hoppas vi att utskottets förslag äfven med separeringspunkten må vinna pluralitet, så att de k. teatrarne verksamhet kan blifva garanterad för ännu ett år, hvarunder mycket kan uträttas för betryggandet af deras framtid. Det är visserligen sant att riksdagens förut uppställda vilkor af bidrag från Stockholms stad till kgl. teatrarne äfven nu ställer frågans utgång i beroende af annan myndighet än statsmakterna, men vi ha allt skäl att hoppas det Stockholms kommunalstyrelse denna gång icke skall undandraga sig att för nästa spelår bevilja k. teatrarne det understöd, som skulle rädda dem för den tid hvarunder teaterfrågans utredning kunde verkställas.

H.

Till våra prenumeranter.

Med nästa nummer följer bilagan No 2, innehållande *Preludium för piano* af Stephen Heller, *Dulgt Kjerlighet*, sång vid piano af Gösta Geijer.

För säkert utbekommande af nästa nummer (med bilaga) torde våra prenumeranter i hufvudstaden, som utflytta till landet före den 15 Juni, med bud eller brefkort till Red. uppgifva om de önska att tidningen tillsändes dem under ny adress.

Halfårsprenumeranter,

som önska bekomma fortsättning af tidningen, hvars halfva årgång tilländagick med Maj månad, behagade med det snaraste prenumerera å den sista hälften af årgången.

Från Upsala

den 25 Maj.

Om någonsin en tillfällighetspoet och en tillfällighetskompositör haft ytterligt god betänketid, så har det väl varit hr C. D. af Wirsén och hr I. Hedenblad, som fått i uppdrag att med Apollos och Euterpes häfvor illustrera universitetshusets i Upsala invigningsfest, som, år ifrån år uppskjuten — från vår till höst, från höst till vår —, nu äntligen gått af stapeln.

Hr Hedenblads arbete är verkligen också ganska arbetadt och bär mer än vanligt spår af den allvarligt sökande och sina bästa krafter uppjudande musikern. Hur mycket som kan kallas »funnet», vill jag ej afgöra, ej heller nu fälla något generelt omdöme om arbetet, särdeles som mitt begränsade utrymme ej medgifver en närmare analytisk motivering. Angående utförandet törs jag blott nämna, att hr Smith i sitt tacksamt utrustade parti sjöng med vanlig glans, fru Montgomery och fröken Bergenson läto sina vackra röster klinga samt alt-körens prestationer åtminstone ej torde kunna kallas misslyckade.

Studentkonserten — till hvilken en del godt folk stått i kö 28 timmar och till hvilken ockrare lära sålt biljetter till formidabla pris — inleddes med Wennerbergs höga bön: »O Gud, som styrer folkets öden.» Det första intrycket af denna väldiga körmassa var nära nog skakande. Resonnansen var ypperlig, rösterna klingade ännu med vårfrisk klarhet. Inledningsnumret till andra afdelningen var också af Wennerberg, denne studentsångens andre Hæffner.

Men det visade sig tyvärr att det icke mer var samme Wennerberg. Nog kan man i ett chauvinistiskt land dra stora vexlar på patriotismen, fosterlandskänslan — jag hade så när tillagt — egenkärleken —, men då det gäller konstverk, måste dock en gräns uppställas, ofvanför hvilken endast det estetiskt fullödiga eger att uppträda.

Jag lemnar nu alldeles å sido orden med deras något braskande storstäthetssvada — och mer än bräckliga tendentiösa innebörd — jag tänker endast på den musikaliska omklädnaden, som mer än väl behöfver skylten af Wennerbergs briljanta kompositörnamn 1) för att bli vederbörligen berömd, 2) för att ej bli tagen för ett potpourri af Preciosa, Rings Drapa m. m.

Reminiscensjagt är icke min förtjusning, men hur kan man värja sig från att med en munter nick helsa på så kära gamla bekanta som Zigenarmarschen i Preciosa (»Fredens välsignelser», passagen i F-dur) eller »Sitter i högen» (»Fredens förbannelser», A-moll).*

Efter dessa angenäma återseenden tror man sig förflyttad till italienska operan i den derpå följande strettan, gammal opera-

* Jag vet ej om det är malice af hr Hedenblad eller ej att i sitt sångalbum sätta Josephsons sång närmast före Wennerbergs, men nog underlättar det jämförelsen.

apparat med småningom ökade ackorder i ryckig rytm, höga disharmoniska utrop o. s. v. till slutfallet, bönen, der man äntligen återfinner något af gamle Wennerberg i den effektfulla röstbehandlingen och den glänsande sollennitet, som han bättre än någon förmår utbreda öfver sina körmassor.

Sången är mycket svårutförd; att den gick relativt oklanderligt är redan därför ett beröm.

Ett par mycket omtyckta intermezzi utgjordes af Ingridis vise (flickan sjöng fortfarande en ypperlig tenor) och Kjerulfs Serenad, der en särdeles vacker barytonstämma utvecklade ett tilltalande ehuru allt för diskret föredrag.

Af vårsångerna gingo de flesta med större friskhet under Arpis tid än nu, då särdeles »Glad såsom fogeln» ej flög på lätta vingar. Deremot gafs »O hur herrligt vårsol ler» högeligen vackert och icke så förfärande släpigt som annars.

Hvad programmet i öfrigt angår, så — icke var detta det bästa möjliga vid ett sådant tillfälle. Mer än ett af student-sångens glansnummer saknades af allmänheten, som aldrig tröttnar på Lindblads, Josephsons, Geijers, Reissigers körer, under det hr Hedenblads tyska protegée endast vinna succès d'estime.

Ett stycke af Hæffner skulle hedrat vederbörandes konstnärliga takt och vid detta tillfälle varit en icke olämplig hyllningsgård åt studentsångens skapare. Särskildt förstå vi ej hvad vederbörande tänkt på, som ej erinrade sig »Låt dina portar upp». Hvilken sång hade vid detta tillfälle såsom inträdesnummer varit lämpligare?

Händels »Alexanderfest», ehuru icke att räkna till den store kompositörens förnämligaste verk, var dock en högst intressant bekantskap att göra, och bör man vara vederbörande tacksam för den omvexling som beredt i dessa oratorie-konserters program genom framförandet af en så sällan hörd komposition. Händels styrka ligger här såsom alltid i köerna, och af de nio som finnas, utmärka sig synnerligast slutköerna i de olika afdelningarna för denna majestätiska kraft och öfversvinneliga, klara glans, som man endast finner hos kompositören af »Messias» och »Israel i Egypten». Solopartierna äro jemförelsevis mindre framstående, om också här och der ett högstämdt recitativ eller ett ljufvigt arioso visa med hvem man har att göra.

Utförandet af denna ganska vidlyftiga komposition lär ha utmärkt sig för ganska god sammanhållning. Sjelf hindrad att öfvervara konserten, har jag af »hvad folket säger» sedan utrönt, att de flesta ansågo hr Max Strandberg taga priset af solisterna »genom skönt klingande röst, tydlig artikulation och känsligt föredrag». De biträdande student-solisterna lära också ha redt sig särdeles väl, men i fråga om den framstående operasångerskan fröken Selma Eks lämplighet för Händelsång äro meningarna efter denna konsert mycket delade ibland sta-

dens musikvänner. Det är ju också högst sällsynt att en utmärkt operasångerska tillika är en utmärkt oratoriesångerska. Den af våra sångerskor som i detta hänseende gått långt för närvarande, lär vara fru Dina Edling, som också understödes af ovanligt lyckliga naturgåfvor och hvars stämma är så att säga »obligat» för alla större oratoriekonserter i vårt land.

Den granna aulan säges icke ha varit precis överbefolkad vid denna konsert, och det är ju också högst naturligt att efter en så grundligt — med processioner och middagsättning, högstämde böner och sprittande valser — firad invigningsfest sjelfva Alexander den stores fest — så eröfrande han än var — måste komma till korta. De funnos till och med som önskade »den gamla luntan» all världens väg, för att i stället få ännu en studentkonsert. Man lär ha vänt sig bevekande än till hr Hedenblad sjelf, än till marskalkkontoret med dess nitiske öfvermarskalk.

Men — det »lax» inte.

Från Lund.

Den 28 Maj 1887.

Lördagen den 14 i denna månad gaf studentsångföreningen sin vårkonsert i universitetets aula. Utom en del smärre körer, bland andra två för undertecknad nya, förtjusande vackra af Söderman — »Nog mins jag, hur det var», och »Skjön Jomfrue, luk dit Vindue op» —, utfördes en komposition af Lange-Müller för baryton solo, manskör och orkester. Denna komposition bär tydliga spår af att vara ett ungdomsarbete och påminner lifligt om Gades och Heises forndanska kompositioner. Ehuru den sålunda ej besitter någon synnerlig originalitet eller i öfrigt några särdeles framstående »egenskaper», låter den dock väl höra sig. Orkesterpartiet utfördes af Balduin Dahls orkester från Köpenhamn, och baryton-solot af k. Kammersanger Simonsen, hvilken äfven utförde ett par solonummer. Utförandet af så väl »Niels Ebbesen» som de flesta studentsångerna lemnade åtskilligt öfrigt att önska; man hade ofta befogade anmärkningar att göra med anledning af samsjungen, nyanseringen — hvilken för öfrigt oftast lyste genom sin frånvaro —, insatserna m. m. Mycket kan dock härvid förklaras och möjligen ursäktas af det olämpliga sätt, hvarpå de exequverande äro placerade i denna aula. De stå uppe vid taket i ena ändan af salen, på grund hvaraf ej den bästa musik kan göra ett tillräckligt godt intryck. — Konserten inleddes med ouverturen till »Orleanska Jungfrun», ej synnerligen väl spelad af Balduin Dahls orkester.

I går, den 27 Maj, gaf operasångaren Lundqvist en efter Lundaförhållanden rätt talrikt besökt konsert i Akademiska Föreningens stora sal. Man har ej ofta tillfälle att här nere få höra god solosång, hvarföre denna konsert beredde ett stort nöje, helst programmet i det hela var väl valdt. Herr Lundqvists sympatiska per-

sonlighet, praktiga stämma och fulländade, från allt manér fria sångsätt förtjuste publiken och förskaffade honom många och kraftiga applåder. Bäst sjöng han »Värningen», Hallströms mycket om A. F. Lindblad påminnande »Om qvällen» och Sjögrens gripande »Sover du, min Sjæl?» — Ett par pianonummer, förtjenstfullt spelade af Herr Aron Hultgren, och några studentkvartetter slogo mindre an, de förra på grund af instrumentets miserabilitet och de senare på grund af så väl sjelfva sångernas tråkiga beskaffenhet som det mindre utmärkte sätt, hvarpå de utfördes.

G. de S.

Från Scenen och Konsertsalen.

Maj.

Stora Teatern.

17. Gounod: *Faust* (Margareta fru Lucca, Martha, Siebel, Valentin: frkn. Wellander, Karlsöhn, hr Forstén).
- 18, 25, 30. Maillart: *Villars dragoner* (Rose Friquet, Georgette: fru Edling, frk. Andersson; Sylvain, Thibaut, Belamy: hrr Bratbost, Ohlsson, Janzon).
19. Saloman: *Diamantkorsen*. Ballett.
21. Bizet: *Carmen* (fru Lucca, don José hr Ödmann).
24. Gounod: *Romeo och Julia*.
26. Nicolai: *Muntra fruarna i Windsor* (fru Ström: Pauline Lucca).
27. Boïto: *Mefistofeles* (Mefistofeles: hr Rosen, Helena: frk. Javette).
31. Gounod: *Faust* (fru Paul. Luccas 6:e och sista gästutträdande).

Nya Teatern.

16. Ballett af polska ballettsällskapet.
17. Zeller: *Landsvägsriddaren*.
- 20, 21. " " Ballett af polska ballettsällskapet.
22. " " 1:a akten. Ballett af polska ballettsällskapet. (»Robert och Bertrand»).
24. " " (Till förmån för kör- och ballett-personalen).
25. " " (Till förmån för arbets- och tjänstepersonalen).
27. " " (Till förmån för frök. Hilda Sjöberg och hr V. Castegren).
19. Offenbach: *Frihetsbröderna*. Ballett af polska ball.-sällsk.

Jakobs kyrka.

26. Konsert till förmån för skolofskolonier; bitr.: fru Edling, frökn. Winge (orgel) och Wicksell (sång), hrr Aulin, Sjöberg, Lejdström m. fl.

Djurgårdsteatern.

- 29, 31. Rochus: *Pumpnickel*, fars med sång i 3 akter. Text och musik af Stegmayer. (Rochus: hr Maur. Svedberg).

Vetenskaps-akademien.

22. Herr C. L. Törsleffs *matiné* med bitr. af frk. Dagmar Bosse och herr Lang (harpa).

Om något skall kunna bevisa Pauline Luccas konstnärliga mångsidighet, så är det de allmänt erkända triumfer hon firat i sina båda sista roller, dervid hon hade att lösa så olikartade uppgifter som Margareta i »Faust» och fru Ström i »Muntra fruarna i Windsor». Man hade knappast trott, att den förstnämnda rolen, hvarmed hon i sin ungdom väckte sådan hänförelse, numera skulle lämpa sig för henne,

men fruktan i detta afseende var öfverflödig; konstnärinnans talang och snille, som ännu bibehåller ungdomens kraft, gaf åt hela hennes framställning en glans, som utplånade skillnaden mellan Margareta och hennes framställarinnas ålder. Lika intagande som hon är i sin första entré i kärleksscenen med Faust och i sin okonstlade glädje vid juvelskrinet, lika gripande är hon i de tragiska momenten, i scenen vid Vallentins död, i kyrkscenen och i fängelset; den förkrossande smärtan vid broderns död, den af samvetsagget alstrade förtviflan som hotar att qväfva sitt offer på sjelfva bönpallen i kyrkan, det halft vansinniga, halft medvetna tillståndet i fängelset, allt får ett nytt uttryck genom hennes sanna och mästerliga uppfattning. Man kunde vid första »Faust»-representationen anmärka för mycket sysslande med psalmboken i kyrkscenen, men Lucca härmar sig icke sjelf, hennes konstnärlighet är dertill för rik och ursprunglig, och vid sista föreställningen af »Faust» fans ej skäl till en sådan anmärkning. Slutscenen i tredje akten, då Margareta vid fönstret kastar sig i famnen på Faust, förvandlar hon från en sömnig, orörlig tablå till en skön, levande tafla, då hon sakta reser sig upp och med ögon och arm riktade mot höjden liksom sliter sig ur kärleksruset för att tacka himlen för den ännu rena lycka hon känner sig njuta. Slutscenen i fängelset är kronan på verket; här förenar sig den mäktiga stämman med det dramatiska mästernskapet i framställningen till en så rörande och storslagen bild af kärleksmartyren, att, äfven med de goda framställningar af denna scen vi här förut bevitnat, ingen verkat så gripande som Luccas.

Och hvilket steg från Goethes Margareta till Shakespeares fru Ström i »Muntra fruarna!» Hvilken öfverdådlig uppsluppenhet genomströmmar ej hela dennasistnämnda rol. En och annan har funnit henne för mycket sjelfsväldig i densamma, för mycket Wienerblod i hennes fru Ström, men rolens natur berättigar ovilkorligen till den karakter fru Lucca skapar deraf. Hon är hela tiden — yster och liflig som herr Ströms kära hälft är af naturen, och hvarigenom också hans svartsjuka förklaras — endast sysselsatt att drifva gäck med den gamle kärleksnarren Falstaff och sin narraktigt svartsjuka man, och just genom att drifva narrit med dem så till sin spets, som fru Lucca gör, ställer hon deras blindhet i än bjertare dager och skapar af fru Ström en bild af den mest tokroliga skämterska.

Man skulle kunna påpeka många särskilda ställen af rolen som företrädesvis öfverraskade med kostlig humor och qvicka pointer, men vi måste afstå från att framhålla dem i den korta anmälan, hvartill vi måste inskränka oss.

Fru Lucca har utom de föreställningar vi omnämnt ännu en gång sjungit Carmen och avslutade den sista Maj i »Faust» sitt gästspel, hvarvid hon blef entusiastiskt hyllad af en publik, som en-

dast var allt för fåtalig. Flere buketter och framropningar efter hvarje akt samt 10 gånger efter operans slut gäfvos uttryck åt publikens tacksamhet mot den frejdade konstnärinnan. Beträffande våra egna artister som medverkat vid Lucca-föreställningarna hafva vi förut yttrat oss om dem i de operor som gifvits och hafva intet annat att tillägga, än att de i allmänhet väl fyllt sina platser vid sidan af vår främmande gäst.

Vår operas sista repris-nyhet »Villars dragoner» har, underligt nog, ej kunnat locka folk till teatersalongen. Men då icke en gång den verldsberömda Lucca kunnat göra detta, så minskas vår undran och förklaringen får väl sökas i det vackra vårvädret, som har en så oemotståndlig dragningskraft; naturen tyckes således i vissa fall vara en rival till konsten. Maillarts täcka opera förtjenar dock mera uppmärksamhet, och hufvudrollerna i densamma uppbäras förtjenstfullt. Fru Edling är en förträfflig Rose Friquet, kanske endast litet för mycket vild i apparitionen för att kunna behaga Silvain, men hennes spel är lifligt och den klara rösten klingar i detta parti jemn och utan vibrationer, med den naturligt lediga koloratur som alltid utmärker fru Edlings sång. Herr Bratbost röjer äfven här nybörjaren, men spelar ledigt och torde, sedan han fått tid på sig att utbilda sin röst och bortarbota en viss hårdhet i densamma, blifva en ganska användbar tenor i opera comique. Att de båda andra hufvudrollerna, fru Thibaut och dragonen Belamy, på ett roande och i allo tillfredsställande sätt skötas af fröken Andersson och herr Janzon, behöfver knappast att nämnas, och herr Ohlson är en ypperlig fader Thibaut, argsint, knipslug, svartsjuk och ständigt lurad. »Villars dragoner» med sin lättfattliga, nätta musik erbjuder därför en rolig teaterafton och förtjenar större uppmärksamhet än den hittills rönt. Vi lära i dessa dagar få göra bekantskap med en ny Rose Friquet i fröken Dagmar Bosse, med hvars ovanligt sympatiska röst och sångföredrag vi förut gjort bekantskap å ett par konserter, senast å den danske tenoren herr Törsleffs i Venskapsakademiens hörsal d. 22 Maj.

Herr Törsleff, en oss alldeles ny bekantskap, visade sig i besittning af en hög, vacker och väl utbildad tenor och sjöng å sin matiné synnerligast flera Schumannssånger med mycken smak och varmt uttryck, ehuru med en viss svaghet eller för mycken kraftbesparing i de lägre tonerna. Hr T. synes hufvudsakligen excellera i romanssånger. Harpisten vid hofkapellet herr Lang lät, såsom vi tro, för första gången här å en konsert höra sig som solist på sitt instrument och visade sig såsom sådan ganska framstående, ehuru väl i allmänhet de kompositioner, som finnas för detta instrument, och äfven de nu föredragna, föga kunna väcka något intresse. Såsom ackompanjatör vid pianot ådagalade herr Lang en mindre vanlig förmåga.

Musikpressen.

På Elkan & Schildknechts förlag har utkommit:

För piano solo:

Landsvägsriddarne (Der Vagabund), operett af Carl Zeller, arrangement (med bifogad text). Pris 1 kr. 50 öre.

Det 23 sidor starka häftet innehåller en mängd af de lekande melodierna i denna operett, som nyligen med framgång upptagits på Nya teatern.

Rehndahl C. W.: *Maxurka*, (50 öre) *Polska*, (50 öre) *Visa i folkton* och *Bagatell* (50 öre) äro separattryck ur komponistens »7 Melodiska Tonstycken», hvilka utgjorde Svensk Musiktidnings premium för 1883 och öfvertagits af ofvannämnda firma.

Andersson, Richard: *Polonaise*, *Valse*, *Gavotte*, alla å 50 öre, äro likaledes separattryck (ur »Skuggor och dagrar», Svensk Musiktidnings premie 1885).

Både Rehndahls och Anderssons stycken blefvo prisbelönta vid de af Svensk Musiktidning utsatta täflingarne och kunna rekommenderas såsom tillhörande den inhemska pianolitteraturens bästa alster under senaste åren.

Beijer, Hugo: *Pensée mélodique* tillägnad m:me Margareta Hartelius. Ett anspråklöst melodiskt stycke i mazurkaform. 50 öre.

För piano 4 händ.:

Barnens Dans-Album, lätt arrangerade danser, 1:a häftet 2 kron.

Solo-sånger med pianoackompanjement:

Dannström, Isidor: »*Gossar här finnes godt om*» Polska för en röst, tillägn. fröken Vendela Andersson. Pris 75 öre.

En ny värdefull tillökning i den väl arrangerade samlingen sångpolskor, utgifna af den bekante komponisten och sångläraren. Äfven detta nummer innehåller varianter med enklare och svårare sättnings af somliga takter i sångstämman, så att den lifliga och för öfrigt lätt utförbara polskan lämpar sig såväl för salongen i hemmet som konsertsalongen.

Åkerberg, Erik: *Föresats* (Vorsatz), tillägn. operasångaren Mikael Bratbost. Pris 50 öre.

Beyer, Hugo: *Sjömansflickan*, sång för mezzosopran, tillägn. fröken Edith Nyberg. Pris 75 öre.

Andrée, Tor: *Aprilvisa*. Pris 75 öre. — *Vildfogel*, *Har du mig kär?* På jorderingen. Tre visor. Pris 1 kr.

Duo för tenor och alt eller mezzosopran med ackomp. af orgel eller piano:

Beijer, Hugo: *David's 23 Psalm*. Pris 75 öre. Denna duett är hållen i religiös anda och sången sluter sig stämningsfullt till texten, harmoniskt omväxlande. En modulation på slutet af 4:de sidan vid orden »Och om jag vandrade uti en mörk dal», gör genom en harmonisk förväxling en något tvär vändning, som verkar öfverraskande.

Musikaliska konstföreningen har nyligen utsändt af trycket och tilldelat sina medlemmar följande verk af

Elfrida Andrée: *Trio för piano, violin och violoncell* (Allegro agitato, G-moll; Andante con espressione, B-dur; Finale, Rondo, G-dur). Detta talangfullt skrifna verk, tacksamt för hvarje af de tre instrumenten, utmärker sig för melodisk uppfinning och liffull rytmik. Musik. konstföreningen har förut utgifvit af fröken Andrées kompositioner en piano-qruintett (C-moll) samt balladen »Snöfrid» för solo, kör och orkester (klaverutdrag med svensk och tysk text).

Rendahl, C. W. 5 liturgiska sånger för Soloröster, Blandad kör och orgel, tillägnade domprosten G. J. Jakobsson. Dessa sånger äro ett nyss utkommet arbete af samme tonsättare, hvars »7 Melodiska Tonstycken» vunno pris vid Sv. Musiktidnings täflan 1884. Innehållet af detta sånghäfte är följande: 1) Kyrie (kör), 2) Gloria (kör, solo-qrartett, kör med soli), 3) Sanctus (kör och solo), 4) Agnus Dei (kör), 5) Hosanna (kör och solo-qrartett). Samlingen är en värdefull tillökning af antalet hos oss skrifna kyrkosånger till förhöjande af gudstjenstens högtidlighet. Den är utgifven på komponistens eget förlag. — Se annonsen sista sidan.

Obs.! Artikeln »Hector Berlioz och hans Faust-musik», hvars fortsättning af bristande utrymme uppskjutits, få vi afsluta i nästa nummer.

Från in- och utlandet.

Stora Teatern. Fru Pauline Luccas 6:te och sista gästuppträdande denna gång egde rum den 31 Maj såsom Margareta i »Faust». — Såsom Siebel i samma opera kommer fröken Nina Löwenadler snart att låta höra sig. Innan kort får man tillfälle att höra ännu ett par unga debutanter, nämligen fröken Dagmar Bosse som Rose Friquet i »Villars dragoner» och fröken Alma Hultcrantz, hvars 2:a debutrol blifver Grefvinnan i »Figaros bröllop». Repris af »Den stumma från Portici» förberedes, äfvensom af Hallströms »Den Bergtagna», hvari fröken Amalia Riego återinträder på vår operascen som gäst. Shakespeares »Kung Henrik den 4:e» inöfvas med hr Hillberg i titelrollen och hr Janzon som John Falstaff; äfven Théodores Zigenardivertissement ur operan »Karpaternas ros» af Saloman kommer att å nyo upptagas.

Fru Pauline Lucca hade den 24 Maj företräde hos konungen, hvarvid han tilldelade den berömda sångerskan utmärkelsen »Literis et artibus» i briljanter.

Musikaliska akademien förrättade den 26 Maj inval af nya ledamöter. Endast två af de många härtill föreslagna gingo igenom, nämligen kommerserådet J. Sjöberg och musikhandlaren J. Bagge. Akademiens ledamöter äro nu 125, deraf 62 manliga och 15 qvinliga, 4 norska samt

44 utländska. Äldst med afseende på tiden från invalet är frih. Fabian Wrede, invald 1837.

Vid konservatoriet ha under denna vårtermin följande examina aflagts: Organistexamen af Carl Joh. Björling, Anders Blix, Gustaf Blomquist och Erik Hernvall; kyrkosångarexamen af Olga Almgren, Otto Carlsson (hvilka förut tagit organistexamen) och Otto Edberg. Examen för behörighet till musiklärarexamen vid allmänt läroverk af förut nämnda Almgren, Marie Louise Juel, Elsa Posse, Oscar Rosén (som förut aflagt musikdirektörsexamen) och Carl Stockenberg. Examen för behörighet till musikdirektörstjänst vid militärkår af Ernst Eklund, Gabriel Nyberg och Axel Wintzell (som förut aflagt organist-, kyrkosångare- och lärarexamen).

Konservatoriets jeton tillerkändes afgående eleven Dagmar Bosse. Bergs jeton (till orgelklass-elever) erhöles C. J. Björling och G. Blomquist. Stipendier och gratifikation till belopp af 1,426 kr. 50 öre tilldelades 23 elever.

Dramatiska och musikaliska artister-nas pensionsförening hade den 21 Maj sin årsstämma. Af årsberättelsen inhemtades att 11 nya delegare ingått och 2 aflidit. Tillgångarne hade under året ökats med 3,391 kr. 97 öre; föreningens fastighet n:o 20 Grefturegatan, inköpt för 158,000 kr., hade vid 1886 års slut efter gjorda reparationer bokförts till 173,500 kr. Vid stämman beslöts tillsättandet af ett nytt pensionsrum fr. o. m. nästa års början. Efter styrelsens beviljad ansvarsfrihet för 1886 års förvaltning, återvaldes med acklamation direktören Isidor Dannström till ordförande och till styrelseledamöter utsågos direktörerna O. Bolander och H. Pettersson efter de två i tur afgående. Till styrelsesuppleanter valdes bibliotekarien F. Cronhamn, hr J. Lindholm och fru Gurli Ulff; till revisorer: notarien T. Gelhaar, premieraktören O. Hamrin och kammar-musikus J. A. Andersén; till suppleanter: organisten A. Lindström och hr C. Callmén.

Vid stämman öfverlemnades till ordföranden, hr Isidor Dannström, en mycket smakfull, med inskriptioner å beslagen försedd ordförandeklubba såsom uttryck af den stora tacksamhetsskuld, hvari pensionsföreningen allt sedan dess första uppkomst står till hr Dannström för de många bevis på storartad frikostighet föreningens kassa af honom fått röna. Herr Dannström framställde, i det han tackade för den vackra gåfvan, en anhållan att denna klubba måtte få betraktas som pensionsföreningens tillhörighet, för att således äfven kunna blifva kommande ordförande till gagn.

Sedan detta föreningens sammanträde har densamma hugnats med en storartad donation, den största som någonsin tillfallit hennes kassa, nämligen en gåfva af

icke mindre än 40,000 kronor. Den frukostige donatorn har önskat vara okänd.

Musikföredrag af äldre orgelmusik och gamla psalmmelodier hafva med biträde af fröken Gaston samt folkskolebarn hållits af prof. O. Byström under pingsthelgen i Färentuna, Skå, Sänga och Lofö.

En ny utmärkt orgel, af den välkända orgelbyggarefirman P. L. Åkerman & Lund lemnad åt Tyska kyrkan härstädes, har nyligen afsynats af direktörerna Heintze, Ohlson och Lundh (församlingens organist) samt kyrkonotarien Lohoff, och har denna orgel ansetts vara en af de bästa som blifvit byggda i vårt land. Den innehåller 31 stämmor, fördelade på 2 manualer och pedal, och antecknas bland dessa en »Violin» (fins förut endast i Klara kyrka), en »Angelica», en »Euphone» m. fl. stämmor af mjuk, tilltalande klangfärg. Derjemte eger orgeln en af orgelbyggaren utom kostnadsförslaget med egen bälgrättad stämma, »Tuba mirabilis», som i klang och styrka öfverträffar alla röststämmor som hittills hörts, och som är den första hvilken införts i vårt land.

Nya Teatern avslutade sin säsong den 27 Maj, då »Landsvägsriddarne» gafs till recett för fröken Sjöberg och hr Castergren, de värderade artisterna som så gerna varit sedda och hörda å denna scen och hvilka nu öfverflytta till Helsingfors. Vi önska dem emellertid välkomna snart åter till någon af våra teatrar.

Djurgårdsteatern förbereder en ny operett, »Lilla Sophie», i 3 akter af A. Hennequin och A. Millaud med musik af M. Hervé.

Hofkapellmästaren Nordquist och hr Lundquist hafva nu återkommit från sin resa till Hamburg i och för bevisandet af Wagnerföreställningarna derstädes. Dessa hafva gifvits inför fylld salong af de uppmärksamaste åhörare. Önskligt vore att äfven vår operasalong på samma sätt kunde lemna vittnesbörd om stigande kärlek till den lyriska konsten och en allmännare håg för dess upprätthållande hos oss.

Pauline Lucca lär ännu en gång under denna sin vistelse här låta höra sig å kungl. operan, nämligen i »Trubaduren», och uppträder då utan något slags honorarium till förmån för Stora teaterns pensionskassa.

Upsala. Invigningen af det nya universitetshuset den 17—19 Maj illustrerades naturligtvis äfven af en stor studentkonsert i den nya aulan. Några dagar senare gafs under direktör Hedenblads anförande samt under medverkan af Filharmon. Sällskapet och akad. kapellet i samma lokal — för första gången i Sverige — Handels oratorium »Alexan-

dersfesten», hvari solopartierna utfördes af fröknarna Ek och Karlsohn, hr Max Strandberg och amatörer (se vidare Upsalabrevet i dagens nummer).

En särskild högtidlighet under festdagarna i Fyrisstaden var mötet mellan Parisersångarne från 1867, af hvilka ett tjugotal tillsammans firade minnet af sängarfärden till Paris med dess triumfer. Efter intagen festmiddag å Gillet låto de gamle sängarne höra sig vid vårfesten i botaniska trädgården, och då de under sin forne ledares, Oscar Arpis, anförande uppstämte Wennerbergs »Hör oss Svea», helsades de med ett jubel som antydde att deras uppträdande var en af festens största glanspunkter. Bland sängarveteranerna märktes härifrån med. doktorerna Setterblad, Hjort, Ullgren, dr N. Svedbom, grosshandl. H. Sundström m. fl.

Göteborg. Fröken Elfr. Andrée hade den 11 Maj ett orgelföredrag i domkyrkan efter följande program: 1) Bach: Preludium (i Ess), 2) Andrée: Andantino; Gade: Tonstykke (i C); Mendelssohn: Alegretto ur 4:e sonaten; 3) Mendelssohn: Sopran-aria ur Elias (af en musikalskarinna); 4) Nordquist: Karl XV:s sorgmarsch; 5) Widor: 2:a och 3:e satsen ur sjette orgelsymfonien; 6) Faure: Hymn (sång af en musikalskarinna); 7) Bach: Förspel och koral (i G-moll).

Umeå. Musiksällskapet här gaf den 28 April en soaré, hvarvid utfördes ouverture till »Zampa», pianoqvartett af Mozart, duett, körer för blandad kör af Lindblad: ur »Om Vinterqväll», Pacius: Vårvisa, Arnold: Qvällens frid, Lincén: Sylvia; manskvartetter. Sällskapet har under musikåret 1886—87 haft 5 »klubbar» med afgift af 6 kr. för herre och 4 för dam och dervid roat sig med blandad körsång, kvartettsång, viol- och pianomusik, deklamation, dans och tablåer, bland de senare »Necken» med musik af Nath. B. Emanuel. Sällskapets ordförande är landtmätaren A. Lagergrén och dess musikanförrare musikdirektör C. Lagerquist. Styrelseledamöter äro för öfrigt lektor C. N. Pahl, postmästaren F. Palmerantz, adjunkten G. Lindahl (musikanförrare) samt fruarna S. Franzén, H. Lagergrén och H. Frese.

Paris. Opéra Comique härjades den 25 Maj af en eldsvåda som i grund förstörde detta verldsbekanta konsttempel och hvarvid (efter hvad man hittills vet) omkr. 80 personer, deribland flere korister, dansöser och maskinister vid teatern, omkommo. Elden började på scenen under finalen af första akten till »Mignon». Baritonisten Taskin framträdde och sökte lugna publiken i den fyllda salongen. Elden utbreddes emellertid hastigt i takpartiet, vinden instörtade och gasen släcktes, hvarför en del åskådare på de öfre platserna troligen ej hittade ut, trängsel uppstod i korridorerna, många nedtrampades, qväfdes eller dödades vid försöket att rädda sig. Den nu uppbrända byggnaden invig-

des 1840 och ansågs rymma 1,800 åskådare. Sjelfva Opéra Comique har dock äldre anor, ty teatern började sin verksamhet redan 1780. Operans direktör har länge varit hr Cavalho, och operan åtnjöt ett statsunderstöd af 300,000 fres. Operan var försäkrad för 1,000,000 fres, men aktieegarne anses dock lida en stor förlust, som man tror kommer att ersättas af staten. Senaten och kammaren ha beviljat ett anslag af 200,000 fres till de förolyckades efterlevande.

Vid Opéra Comique är fäst minnet af Frankrikes snillrikaste tondiktare, såsom en Boïeldieu, Adam, Gounod, Donizetti (en tid bosatt i Paris) m. fl., och mästerverk sådana som »Hvita Frun», »Konung för en dag», »Romeo och Julia», »Mignon», »Regementets Dotter» m. fl. hafva gjort operan världskunnig. Operans senaste nyhet var »Konung mot sin vilja» (»Roi malgré lui») med musik af Emmanuel Chabrier och text af Najac och Burani, och detta verk med sin rätt intressanta libretto samt väl genomarbetade och omväxlande musik gjorde ganska stor lycka vid premiären kort före operans ödeläggelse.

Mannheim. »Die Musikanten», komisk opera af v. Flotow, funnen i manuskript bland komponistens efterlemnade saker, har af dennes enka öfverlemnats till härvarande hofteater med rätt till första uppförandet, hvilket lär inträffa redan under innevarande säsong. Texten, som be-

handlar en episod ur Mozarts ungdomslif, är författad af Rich. Genée.

Köln. Å Stadtteatern härstädes har Ladislav Mierzwinski gästtat såsom Raoul i »Hugenotterna», Arnold i »Tell» och Trubaduren samt väckt stor entusiasm.

Dödsfall.

Lindeman, Ludvig Mathias, organist vid Vor Frelzers kyrka i Kristiania, f. 1812 i Trondhjem, † i Kristiania ^{23/5}. Lindeman var en utmärkt orgelvirtuos och spelade detta instrument med utsökt smak. Af fadern, som var en god musikteoretiker, fick han sin första undervisning, blef student 1833 och 1840 organist vid ofvannämnda kyrka. Han var 1834—40 violoncellist vid Kristiania teater samt har varit styrelseledamot i de flesta musikföreningar i den norska hufvudstaden. Han har synnerligen gjort sig känd genom utgifvande af sångsamlingar, förnämst bland dem Aeldre och nyere norske Fjeldmelodier, för hvilken han längre tid erhöill understöd af stortinget, Norske Kjempeviser-melodier, harmoniserade för blandade Stemmer, ett mästerverk af kontrapunktisk skicklighet, och har derjemte komponerat kantater, orgelfantasier, pianosonater, visor, sånger för mansröster och blandad kör, öfver 200 psalmmelodier m. m.

Musikalisk Bokstafsgåta.

Följande orddelar bilda 13 ord, hvilkas begynnelsebokstäfver tillsammans utgöra namnet på en bekant komponist och slutbokstäfver namnet på ett af hans mest kända sceniska verk:

elw, po, har, ner, ni, ab, ca, ras, el, ul, tr, sa, al, la, mo, ra, ch, n, te, sa, chi, ni, af, st, fe, g, i, or, e, r, ne, co, li, q, ch, u, li, con, ten, in, e.

Orden beteckna:

En sångarkonung i Paris,
som länge vunnit mycket pris —
Hvad i musik ej fattas må,
i äktenskapet likaså —
Ett namn på gammal komponist,
mer känt från »bibliskan» helt visst —
Ett litet enkelt instrument,
af nytta för en notskribent —
Ett ting som detta bringar fram
i mängd om han är arbetsam —
Berlinerkritiker som fått
ett namn som låter ganska godt —
En ryktbar violinartist,
som gästtat oss, men som helt visst
att återkomma lusten mist —
Tre bröder, musici en hvar
(hos oss en af dem anställd var) —
En violist, ren död, hvars namn
dock bäres än i ryktets famn —
En sångare af sydländsk börd,
i hufvudstaden fordom hörd —
Förkortadt namn på instrument
som säkert af en hvar är känt —
En välbekant sånginstruktör,
hvars verk än mycken nytta gör —
En sak som underundnom brister
för äfven stora violister,
men som, så ofta det skall spelas,
omöjigen för dem får felas.

Sv. Musiktidning 1886 N:o 15
med
Pauline Luccas
Porträtt och biografi
säljes till nedsatt pris af endast
10 öre.

W. Harloff's Concertbureau
12 Torvet 12
anbefaler sig til Arrangements
af Concerter i
Bergen, Norge.

Svensk Musiktidning 1887,
7:e årg., utgifves såsom förut med porträtter, notillustrationer och bilaga: **Musikalbum** af piano- och sångstycken (omkr. 16 sid.), biografier, populära uppsatser, notiser och anekdoter, följetong etc. Pris endast **5 kr.** pr år, 3 kr. pr halfår, lösnummer 25 öre, bilaga 50 öre. Annonpris endast **10 öre** petitråd. Prenumeration sker å tidningens **Expedition, Klara V. Kyrkogata 21** (derifrån den hemsändes); i musik- och bokhandeln samt å tidningskontoren; för landsorten direkt hos **Expeditionen**, annars helst å **posten** eller i bokhandeln. Tidningen utkommer med 20 n:r 2 gånger i månaden (utom Juli, Aug.).

Adrian Dahls
Albumblad
5 melodiska tonstycken för piano
finnas att köpa för 1 krona
å Svensk Musiktidnings Expedition,
Klara Vestra Kyrkogata 21.

Pianolektioner
af bästa beskaflenhet meddelas till moderat pris af en erfaren lärare hos honom sjelf eller i elevens hem. Närmare underrättelse å Svensk Musiktidnings byrå, Klara Vestra Kyrkogata 21, 1 tr. upp öfver gården [nya huset], (kl. 10—12 f. m.).

Nytt!
Fem liturgiska sånger
för
soloröster, blandad chör och orgel,
komponerade och domprosten G. Jakobs-
son tillagnade af **C. W. Rendahl**, dom-
kyrko-organist i Karlstad. Eget förlag.
Pris: 2 kronor. Ingående requisitioner
expedieras endast mot postförskott eller
efterkraf. Herrar bokhandlare erhålla
rabatt.

J. LUDV. OHLSON
f. d. I. Dannström & C:o
STOCKHOLM
16 Regeringsgatan 16.
Flyglar, Pianinos och Orgelharmo-
nier af de bästa Tyska & Amerikanska
fabriker i största lager till billigaste
priser under fullkomligt ansvar för Instru-
mentets bestånd.
Obs! Hufvuddepot för Blüthners
verldsberömda Flyglar, samt Rön-
nischs & Steinweg Nachfol-
gers utmärkta Pianinos.

INNEHÅLL: Stephen Heller (med porträtt).
— Teaterfrågan och Riksdagen. — Till våra prenu-
meranter. — Från Upsala. — Från Lund. — Från
Scenen och Konserthusen. — Musikpressen. — Från
in- och utlandet. — Dödsfall. — Musikalisk bokstafs-
gåta. — Annonser.